

ומפלגה רביעית הפכה אותו נושא מרכזי בתוכנית טלוויזיה בסוף השבוע. כעבור שבועיים כבר הפך הרעיון נכס משותף של כל המפלגות. ללא יוצא-מנהל. כך קרה לכל רעיון שהעלו במערכת בחירות זו. לא רק הסיסמות הגדולות — חיטול העוני, צדק סוציאלי, שלום וביטחון — הופיעו במודעות כל המפלגות, אלא גם רעיונות מפורטים, הצעות ופסוקים. הכל נסחב, הכל נגנב.

אחת הסיבות להעדר הרציונות המינימלית והיושר הבסיסי היתה מסירת כל מאמץ הבחירות של הסיעות הגדולות ל-פירסומאים מיסחריים. כאשר האדם המניח את המודעה אינו שותף להשקפת המפלגה שאותה הוא משרת (ולעיתים קרובות הוא אף שונא אותה וכוחל בה), אין לדרוש ממנו יחס כלשהו לעבודתו. הצנינות המתלווה לפירסומת לסבון או לסיגריות היא לגיטימית. איש אינו מצפה שמפרסם שמפו יהיה משוכנע שהוא עולה על כל שמפו אחר בעולם, אולם כשמדובר בבטחון פוליטי, כמו שלום וביטחון, עוני ומצוקה — צנינות כזאת מבעיתה.

ירוחם משל (ליד חיים ברילב)

ניצחונם של העכברים

חותמו על הבחירות להסתדרות, ואינו מנבא טובות לגבי הבחירות לכנסת.

האם אפשר לחשב על פי התוצאות את אשר יקרה בעוד שבעה שבועות?

הדבר אפשרי, אם ניגשים למלאכה בזוהרות. הגורם הבסיסי הוא ההרכב הידמוגרפי של כל רשימה — חלקם של חברי ההסתדרות בקרב הציבור של אותה רשימה. לכך נוספים כמה גורמים נוספים. בשבוע הבא, אחרי שתוצאות הבחירות בהסתדרות יודעו לכל פרטיתן, ניתן יהיה לחשב את הרכב הכנסת וחשיבות במידה רבה של דייקנות.

מתי הוא יעוף?

שאלה אחרת היא מה יהיה גורלו האישי של יצחק בן-אהרון? אין ספק שהציל את המערך מפסלה שיכלה להיות מכאיבה. הוא עצמו ניהל את המערכה כעניין אישי, בחבטתו לציבור שניצחון המערך יבטיח את המשך כהונתו. לכך לא היה, כמו כן, שום כסיו. בן-אהרון נתן את ידו לאחיות-עניינים, אך ייתכן שביקש קודם כל לאחוז את עיני עצמו. הוא לא רצה להאמין שירוחם משל, העסקן האפור, יבוא במקומו.

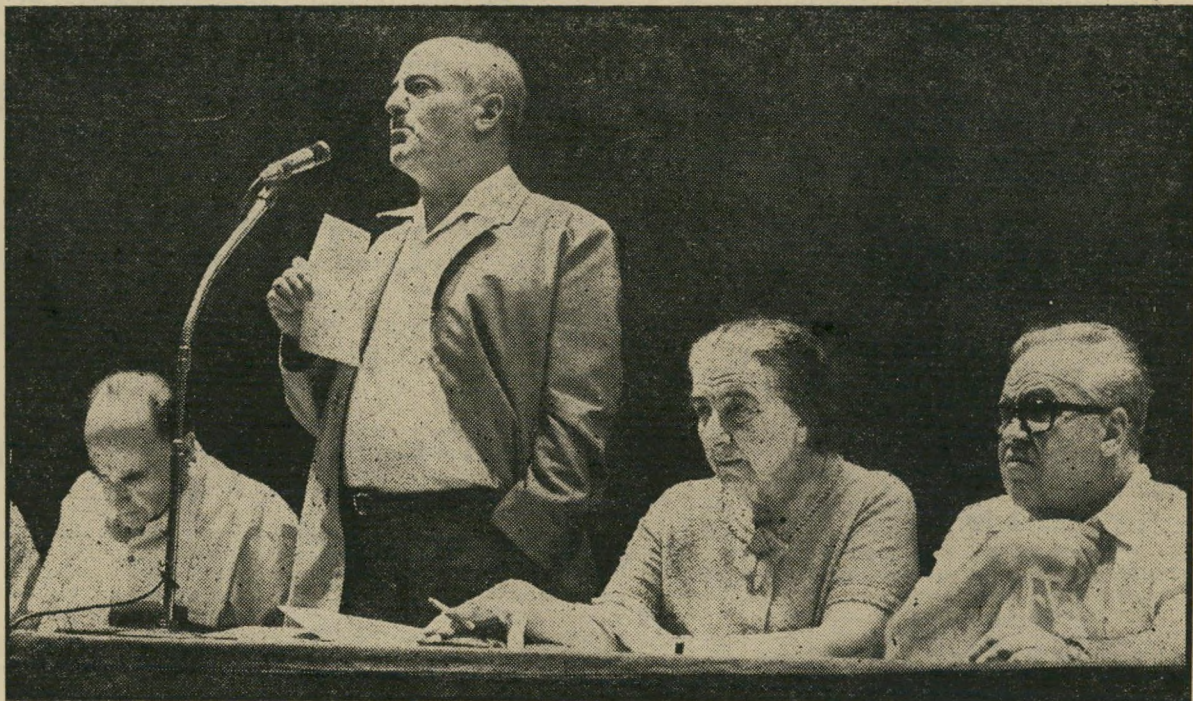
כעוד כמה ימים, כאשר כל עסקי המפלגות יעברו מן חזירה ההסתדרותית לזירה הממכרתית, תישאר שארת בן-אהרון בלתי פתורה.

יתכן שבן-אהרון עצמו ינסה לנצל את שבעת-השבועות הקרובים לתירומן של סחיתו. הוא יכול לומר למערך: אם לא אקבל מייד את המינוי, אקים שערוייה ואחבל בתעמולת-הבחירות של המערך ל-כנסת בעונה הרגישה ביותר.

אולם אחרי התמוטטות היונים במערך, היריקה בפני לובה אליאב והתחמקות פנינס ספיר מן הקרב, קשה להאמין שבן-אהרון יאזור עוז לעשות זאת. מה גם שסיכוייו יחיו קלושים בכל מיקרה. המעי רר, ההולך לבחירות לכנסת מאחורי דגל גולדה מאיר ומתחת לסיסמות משה דיין, אינו פגיע עוד מצד בן-אהרון.

בן-אהרון גילה במשך כל המערכה פחד דנות שאינה נופלת מו של שאר היונים. אילו רצה להגיש אולטימטום, היה כדאי לו לעשות זאת לפני הבחירות להסתדרות. אם נכנע, או, חזקה עליו שייכנע עתה שוב, ויקבל את הטענה שעליו להתמין עד אחרי הבחירות לכנסת, כאשר יחלקו את כל המישרות הבכירות במדינה.

פירוש הדבר, כביטחון כמעט מוחלט: בן-אהרון יעוף. ועל כפאו יבואו, לפי הנדרתו של בן-אהרון עצמו: העכברים. עכשיו הגיע תורם.

גולדה ובן-אהרון (מימין אוריאל אברמוביץ)

יש ערך לתעמולה? האם היא השפיעה אף על דעתו של אחוז אחד מן המצביעים? עים? האם לא איתה מושגת אותה תוצאה עצמה לולא היתה בכלל תעמולה כלשהי? יתכן שבמערכת-הבחירות זו התשובה לכך היא חיובית אף יותר מן הרגיל.

כולם ג'יגמו

כמעט כל המפלגות ניהלו את הר מערכה בחוסר-חשק גמור, תוך כאבני בטן מופלטיים וכאבני-שיניים פרסונליים.

הליכוד הימני לא ניהל בכלל תעמולה הראוייה-לשמה, ובמקום זה מילא את כל התקשרות בידעות בלתי-יוסקות על המי ריבות הפנימיות בין מרכיביו השונים. מחזה זה נמשך עד הרגע האחרון ממש — הצגה שהיא חסרת-תקדים במערכת-בחירות. רות.

המערך לא יכול היה להגיד את האמת לגבי מועמדות בן-אהרון, ולכן לא יכול היה לנהל תעמולה על העניין החשוב ביותר לגביו בהסתדרות.

כל זה יחד — הזיטה, שמיפתית, תמוה, האחריות, הופרה-השיוויון והצנינות הבולטת — הטביע את

חשובים, עמדו לרשות המערך וגח"ל שעות על גבי שעות.

שעות-השידור מבטאות את המצב כולו. על כל לירה שעמדה לרשות רשימה כמו מרי או מוקד, עמדו מאה לירות לרשות המערך. כל ציוץ של רשימה קטנה טבע בשאגה המכנית של המפלגה הגדולה. התוצאה הבולטת היא שלרשימה קטנה, בעלת רעיונות בלתי-מקובלים וחדשניים, אין כל אפשרות להביא רעיונות אלה לידיעת הציבור הרחב, אלא רק לציבור קטן של אוהדים הדוגלים בהם ממילא.

מצב זה בכדי-התקשורת יוצר מראש את ההרגשה שאי-השוויון יון בין הגדולים והקטנים הוא עובד דתיקבע, קבועה מראש ובלתי ניי תנת לשינוי.

הדבר מגביר עוד יותר את האדישות הכללית. אף אחד אינו יכול לצאת מגדרו מרוב התלהבות במערכת-בחירות שבה הי ציבור הוא רובוט, המופעל לאישור תוצאת שנקבעו מראש.

כאשר המפלגות הגדולות, חסרות ההשראה, גונבות ללא רחמינות את כל רעיונות הרשימות הקטנות וסיסמותיהן, מגיעה תופעה זו לידי אבסורד מושלם. אחת השאלות שכל תעמולני תבתי רות התחבטו בה היתה: האם בכלל

אין יכול מישחו לתייחס כי רציונות למערכת-בחירות שבה אין אפשר להבחין בין מודעות מיס חריות ובין מודעות פוליטיות, זרק עיון מעמיק מגלה אם מודעה מפוימת נועדה למכור מישחת שינויים או מנהיג לאומי?

אמנת הבשר הגדולה

סיבה נוספת לזילזול הציבור בבחי רות היתה נעוצה כאמונה ששמילא אריאספר לשנות מאומה, ושכל התוצאות קבועות, למעשה, מראש.

רושם זה התגבר בבחירות אלה — אף יותר מאשר בכל בחירות קודמות, בגלל סיבה חזותית פשוטה.

בבחירות אלה מילאה הטלוויזיה לראשונה תפקיד מרכזי, כבר בבחירות של 1969 הוקרנו סרט-תעמולה בטלוויזיה (בי בחירות בהסתדרות היתה הטלוויזיה מושת בת רוב הזמן). אולם אז עוד לא היו קיימים הרגלי-צפייה כלליים כמו הפעם.

* דוגמה מטיעת מרי: סיסמתה המרכזית, "תן כוח לאופוזיציה הלוחמת בהסתדרות", הועתקה מילולית בשידורי-בחירות של ה מרכז החופשי עבור חליטעם.